Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

5.5.2023

Lakivaliokunta

lav@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto asiassa U 108/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta täydentävä jatkokirjelmä UJ */2023 vp

Lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausuntoa 9.5.2023 pidettävään kuulemistilaisuuteen koskien valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta.

Yleistä

Euroopan komissio on 19.12.2022 tehnyt ehdotuksen (COM(2022) 732 final) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi, jolla muutettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2011/36/EU ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2002/629/YOS korvaamisesta.

Valtioneuvosto on perustuslain 96 §:n mukaisesti täydentänyt jatkokirjeellä 2. päivä helmikuuta 2023 annettua valtioneuvoston kirjelmää ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta.

Perusmuistiossa tarkastellaan neuvottelutilanteen valossa Suomen kannalta keskeisimpiä kysymyksiä, joita neuvottelujen tässä vaiheessa ovat etenkin ihmiskaupparikoksen määritelmään ehdotettu pakkoavioliittoa ja laitonta

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Sisäministeriö PL 26 00023 Valtioneuvosto	 Kirkkokatu 12 Helsinki	 0295 480 171 +358 295 480 171	 09 160 44635 +358 9 160 44635	 kirjaamo.sm@govsec.fi www.intermin.fi

lapseksiottamista koskeva muutos sekä ehdotettu velvoite kriminalisoida ihmiskaupan uhrien palvelujen käyttö.

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto asiassa

Valtioneuvoston kannan mukaisesti poliisiosasto pitää puheenjohtajavaltion esittämistä vaihtoehdoista kannatettavana sitä, jonka mukaan hyväksikäyttö mainitaan erikseen pakkoavioliiton ja laittoman lapseksiottamisen yhteydessä, koska ihmiskauppa on luonteeltaan uhrin hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaa toimintaa. Perusteltuna voidaan pitää pakkoavioliiton ja laittoman lapseksiottamisen määrittelyn jättämistä kansallisten lainsäädäntöjen varaan, kun otetaan huomioon kansallisen liikkumavaran tarve ja se, että kysymys ei kuitenkaan ole näiden rikosten sääntelemisestä EU-tasolla.

Asian jatkokirjeessä todetaan neuvottelutilanne huomioiden vaikuttavan ilmeiseltä, että direktiiviin tulee velvoite kriminalisoida uhrien palvelujen käyttö sikäli kuin hyväksikäyttömuotoon voi palveluja liittyä. Poliisiosasto yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan Suomenkin on oltava valmis hyväksymään tämä. Poliisiosasto pitää yhtä lailla kannatettavana valtioneuvoston kantaa siitä, että neuvotteluissa tulee näiltä osin jatkossa keskittyä siihen, että artiklasta tulee täsmällinen ja tarkkarajainen ja että tarvittavat rikoksen ilmenemismuotoja koskevat tarkennukset tehdään johdantokappaleisiin mukaan lukien myös palvelujen käyttöön syyllistyminen oikeushenkilön toiminnassa. Kuten poliisiosasto tarkasteltavana olevaan asiaan liittyvässä aiemmassa lausunnossaan on todennut, on todennäköistä, että uhrien palvelujen käytön kriminalisoinnin laajentaminen kattamaan kaikkea ihmiskaupparikoksissa tapahtuvaa hyväksikäyttöä lisäisi rikosprosessissa käsiteltävien asioiden lukumäärää ja siten myös poliisin työmäärää. Poliisiosasto toteaa uudelleen myös, ettei työmäärän lisääntymisen vaikutuksia voida tässä vaiheessa tarkasti arvioida.

Poliisiosasto yhtyy valtioneuvoston esittämään näkemykseen, jonka mukaan palvelujen hyväksikäyttöä koskeva rikos ei ole lähtökohtaisesti yleiseltä vakavuustasoltaan sellainen, että sen kohdalla tulisi korostaa vankeusrangaistuksen käyttämisen mahdollisuutta.

Muilta osin poliisiosastolla ei ole lausuttavaa.

Poliisitarkastaja Arto Hietanen

Jakelu Eduskunta, Lakivaliokunta

Tiedoksi Krista Mikkonen

Akseli Koskela
Emilia Laaksonen
Katarine Lindstedt
Jaana Söderman
Tiina Landström
Anu Alvesalo
Kirsi Pimiä
Tomi Vuori
kvy.sm@govsec.fi
Poliisiosaston virkaposti